

Bokslutsrapport 2009

Femte året i rad med positivt resultat!

Den lågkonjunktur som Sverige har befunnit sig i under 2009 har medfört betydligt lägre skatteintäkter. Under 2009 blev skatteintäkterna 156 Mkr lägre än budgeterat. Landstingets arbete med systematiskt förbättringsarbete, ökad tillgänglighet och en fortsatt hög produktivitet har motverkat de stora intäktsminskningar som orsakats av rådande konjunkturläge.

2009 års budget fastställdes innan finanskrisen var känd varför beslut om restriktivitet och återhållsamhet tidigt under året var nödvändigt för att uppnå ett plusresultat. Detta, tillsammans med sänkta arbetsgivaravgifter, statsbidrag för ökad tillgänglighet, statsbidrag för minskad sjukfrånvaro och en värdeökning på landstingets pensionsportfölj medför ett positivt årsresultat för landstinget på 122 Mkr. Landstinget uppnår därmed resultatmålet om att årets resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag.

Resultaten i verksamheten har under året utvecklats på ett positivt sätt. I april pekade prognosen på att landstingets förvaltningar skulle få ett underskott på 70 Mkr. Åtgärder som vidtagits under året har fått effekt och förvaltningarnas sammantagna budgetunderskott uppgår i bokslutet till 53,2 Mkr, inklusive kostnader för influensavaccineringen. Jämfört med 2008 års utfall har hälso- och sjukvårdsförvaltningen, primärvårdsförvaltningen och psykiatriförvaltningen förbättrat resultaten med drygt 80 Mkr.

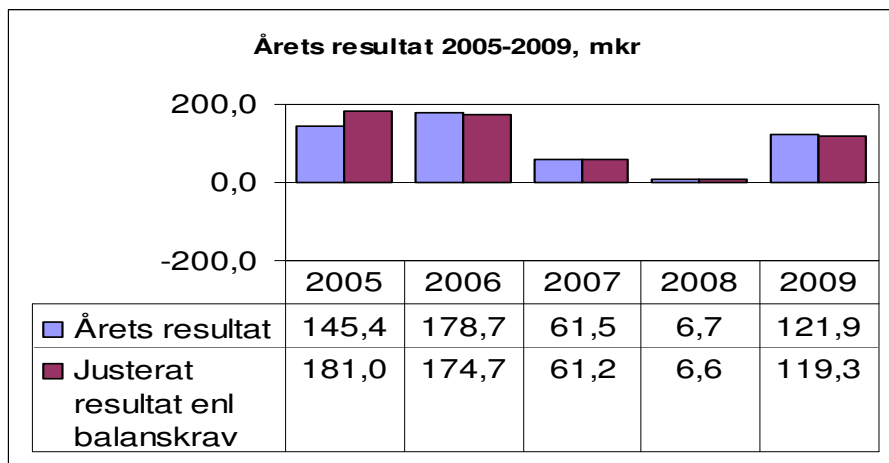
Landstingets skatteintäkter samt bidrag från den kommunalekonomiska utjämningen och generella statsbidrag ökade tillsammans med 106 Mkr, vilket motsvarar 2,1 procent, jämfört med 2008. Ökningen av nettokostnaderna har under året legat på den tillåtna nivån och landar på 74,5 Mkr vilket motsvarar 1,5 procent. Balansen mellan skatteintäktsökning och nettokostnadsökning är viktig att bibehålla för fortsatt ekonomisk balans.

De kommande åren kommer intäktsutvecklingen att vara fortsatt svag vilket tillsammans med en negativ befolkningsutveckling ställer krav på en fortsatt låg nettokostnadsutveckling och en hög produktivitet. I budgetarbetet inför 2010 har därför ramarna till verksamheten varit mycket snäva. Den ekonomiska situationen för 2010 ger genom tillfälliga förstärkningar ett visst andrum men det är av vikt att landstinget fortsätter att effektivisera då 2011-2012 ser betydligt besvärligare ut.

Kalmar den 2 februari 2010

Alf Jönsson
Landstingsdirektör

Ingeborg Eriksson
Ekonomidirektör

Resultaträkning tabell

Mkr

	2008	2009	Förändring %
Resultaträkning			
Verksamhetens intäkter	618,8	691,4	11,7%
Verksamhetens kostnader	-5 438,6	-5 575,7	2,5%
Avskrivningar	-206,0	-216,1	4,9%
Verksamhetens nettokostnader	-5 025,9	-5 100,4	1,5%
Skatteintäkter	3 820,3	3 836,7	0,4%
Utjämnning och generella statsbidrag	1 240,6	1 330,6	7,3%
Finansiella intäkter	61,2	108,6	77,5%
Finansiella kostnader	-89,5	-53,7	-40,0%
Resultat före extraordinära poster	6,7	121,9	1719,4%
Extraordinära intäkter och kostnader			
Årets resultat (=förändring av eget kapital)	6,7	121,9	

Skatte- och nettokostnadsutveckling

Landstingets skatteintäkter samt bidrag från den kommunalekonomiska utjämnningen och generella statsbidrag ökade tillsammans med 106 Mkr, vilket motsvarar 2,1 procent, jämfört med 2008.

Verksamhetens nettokostnader avser verksamhetens intäkter (exklusive skatter, generella statsbidrag och finansiella intäkter) minus verksamhetens kostnader (exklusive finansiella kostnader). Nettokostnaderna i landstinget ökade mellan år 2008 och 2009 med 74,5 Mkr vilket motsvarar 1,5 procent. Bland förklaringarna till den låga nettokostnadsökningen kan nämnas dels intäktsökningar avseende specialdestinerade statsbidrag, tandvårdsstöd och patientavgifter, dels kostnadsminskningar till följd av premiesänkning för avtalsförsäkringar samt en allmän återhållsamhet vid inköp av varor och tjänster.

Årets bokslut innebär att nettokostnadsökningen ligger klart under den tillåtna ökningen för att nå ekonomisk balans, vilket återspeglas i resultatförbättringen mellan 2008 och 2009. I 2008 års bokslut ökade nettokostnaderna i stort sett lika mycket som skatter och statsbidrag.

Kostnadsminskande åtgärder

I februari fattade landstingsdirektören beslut om en rad åtgärder för att minska kostnaderna under 2009. Vidare fattade landstingsfullmäktige beslut om strategier för effektiviseringar steg III som underlag för kostnadsminskningarna. Uppföljning av åtgärderna visar på en total kostnadsminskning med ca 30 Mkr jämfört med 2008. Den största effekten märks inom utbildningskostnaderna, som minskat med 13 Mkr eller 23 procent avseende kurser och konferenser m m. Detta har också påverkat landstingets resekostnader som uppvisar en minskning med 25 procent. Kostnaderna för utnyttjande av bemanningsföretag har minskat med totalt 8 Mkr eller 15 procent. Här kan nämnas att hälso- och sjukvårdsförvaltningen uppvisar en viss ökning men en betydande minskning inom primärvårdsförvaltningen gör att de totala kostnaderna för bemanningsföretag ändå minskar. Inköpen av förbrukningsinventarier har minskat med 16 procent. Återhållsamhet för beordring av övertid har minskat övertidstimmarna med 10 procent mellan 2008 och 2009.

Intäkter

Verksamhetens intäkter ökar jämfört med 2008 med 11,7 procent eller 72,5 Mkr. Ökningen beror på flera saker. Här kan nämnas statsbidrag för tillgänglighet (kömiljarden) 26 Mkr och vissa andra riktade statsbidrag, patientavgifter samt ersättningar från Försäkringskassan inom det s k tandvårdsstödet.

Löner och arbetsgivaravgifter

Lönekostnaderna har ökat med 3,7 procent jämfört med år 2008. Kostnadsökning till följd av ingångna löneavtal har beräknats till ca 3,8 procent, vilket innebär en volymminskning med 0,1 procent mellan åren. Detta trots att minskat utnyttjande av läkarbolag har inneburit en viss ökning av lönerna när vakanta tjänster kunnat tillsättas. Antalet arbetade timmar har minskat med drygt 13 000 eller 0,1 procent under 2009. Primärvården och psykiatrin noterar dock en viss ökning av timmarna, vilket kan kopplas till tillsättning av vakanta läkartjänster som i sin tur minskat behovet av läkarbolag.

Kostnaderna för arbetsgivaravgifter m m har minskat med 32 Mkr mellan åren främst beroende på premiesänkningen för avtalsförsäkringar.

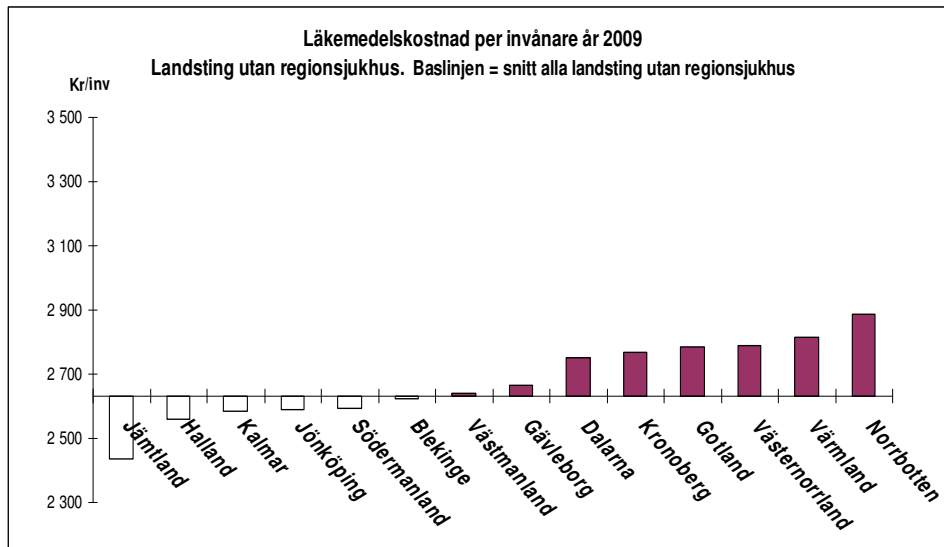
Läkemedel

Läkemedelskostnaderna exklusive vaccin mot influensan A(H1N1) men inklusive rabatter och apotekstjänster uppgår till 679 Mkr. Kostnadsökningen mot föregående år på 1,9 procent skall jämföras med ökningen år 2008, som var 6,7 procent.

Kostnadsökningen för rekvisitionsläkemedel exkl vaccinet mot A(H1N1)-influensan var 7 Mkr eller 5,2 procent. Kostnaden för nämnda vaccin beräknas bli 30 Mkr varav staten finansierar 25 Mkr.

I samband med omregleringen av apoteksmarknaden, som trädde i kraft 2009-07-01, framkom att landstingen inte har rätt till momsavdrag på receptläkemedel enligt gällande momslagstiftning. För Landstinget i Kalmar län innebär detta en extra kostnad på halvårsbasis 2,5 Mkr. Kostnaden för receptläkemedel var 491 Mkr och är en ökning på 1,1 procent.

I nedanstående diagram visas kostnad för läkemedel totalt per invånare för landsting utan regionsjukhus. Landsting med regionsjukhus har en högre kostnad eftersom rekvisitionsläkemedel till utomlänsinvånare kommer med i statistiken. Enbart två landsting har lägre kostnad än Landstinget i Kalmar län.

Köpt vård

Den köpta vården utanför länet kostade 391 Mkr. Det är drygt 15 Mkr mer än 2008 vilket motsvarar en kostnadsökning på 4,0 procent.

Ersättningen till Universitetssjukhuset i Linköping består till största delen av ett fast abonnemang för överenskomna volymer och verksamheter inom regionavtalets ram. De fasta kostnaderna för avtalet uppgår till 247 Mkr, vilket innebär en kostnadsökning med 9,2 procent. Ökningen av kostnader för åtgärder utöver avtalet gör att den totala kostnadsökningen för vården i Linköping uppgår till 10,7 procent. Att ökningen för den köpta vården i sin helhet begränsas till 4,0 procent beror på att kostnaderna för vården vid övriga sjukhus utanför länet minskar med 7,4 procent. Den köpta vården vid övriga sjukhus kostar i år 129 Mkr.

Övriga kostnader

Här redovisas kostnader för sjukvårdsartiklar, material, fastigheter, lämnade bidrag, resor, köpt verksamhet inom länet, köpta tjänster m m. Ökningen av dessa kostnader är 48 Mkr eller 3,4 procent jämfört med 2008.

Kostnadsökningarna beror framför allt på ökningarna inom medicinskt material och bidraget till Länstrafiken. Inom andra grupper som läkarbolag och resekostnader har dock kostnaderna kunnat reduceras bl a till följd av de kostnadsminskande åtgärderna.

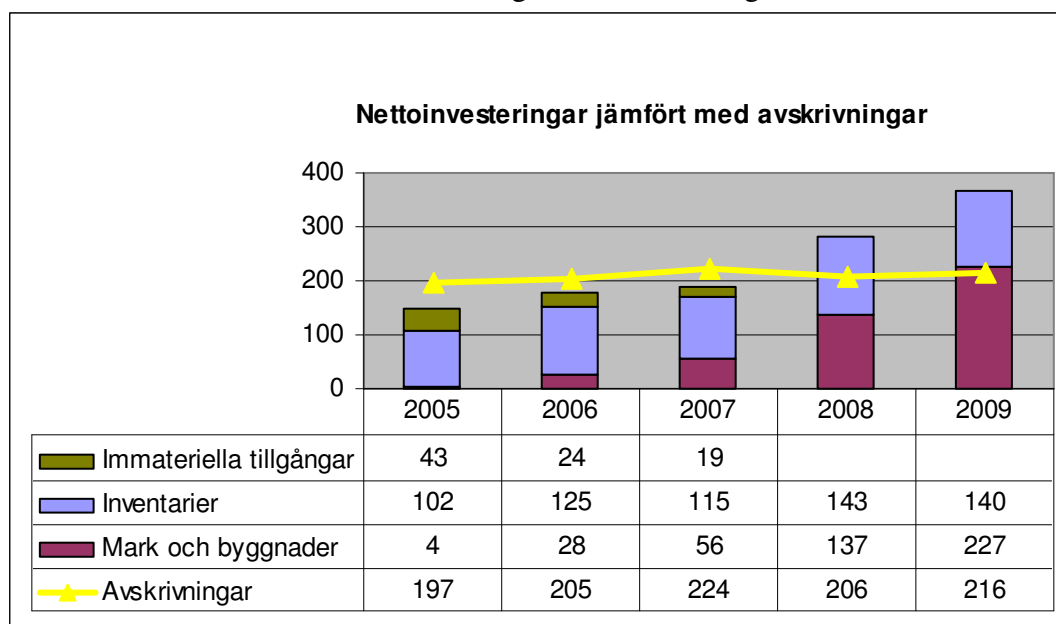
Nettokostnadsandelen och dess utveckling

För att nå en långsiktig och uthållig finansiering av verksamheten är det viktigt att verksamhetens nettokostnad över tid inte ökar mer än skatteintäkter och statsbidrag. För att nå resultatmålet på 2 procent bör inte verksamhetens nettokostnadsandel av skatteintäkter och statsbidrag överstiga 98 procent. En post att vara uppmärksam på är finansnettot, d.v.s. skillnaden mellan landstingets finansiella intäkter och kostnader. Ett positivt finansnetto innebär att medel tillförs den löpande verksamheten och därmed förbättras nettokostnadsandelen. I 2008 års bokslut var finansnettot negativt vilket berodde på den nedskrivning som fick göras inom pensionskapitalförvaltningen till följd av kraftiga nedgångar på aktiebörserna. Börsens återhämtning gör att nedskrivningarna kunnat återföras i årets bokslut, vilket ger ett positivt finansnetto på 55 Mkr. 2009 uppgår resultatet till 2,4 procent av de samlade intäkterna för skatter, statsbidrag och utjämning och resultatmålet uppnås därmed.

%	2005	2006	2007	2008	2009
Verksamhetens nettokostnader	92,8	92,7	95,0	95,2	94,5
Avskrivningar	4,3	4,3	4,5	4,1	4,2
Finansnetto	-0,3	-0,7	-0,7	0,6	-1,1
Nettokostnadsandel	96,8	96,3	98,8	99,9	97,6

Årets investeringar och självfinansieringsgrad av investeringar

Investeringarna uppgår till 366 Mkr. Utgifterna för fastigheter ökade med 90 Mkr jämfört med 2008 och uppgår i år till 227 Mkr. Ökningen beror på de beslutade fastighetsinvesteringarna vid länets tre sjukhus som nu är påbörjade. Av resterande 140 Mkr avser 100 Mkr medicinteknisk utrustning och IT-utrustning.

Landstingets mål för finansieringen är att samtliga investeringar ska finansieras med egna medel till 100 procent. För att nå målsättningen förutsätts att resultatet exklusive avskrivningar, täcker årets investeringar. För att mäta detta används måttet *självfinansieringsgrad* som anger hur många procent av internt tillförda medel, det vill säga resultat och avskrivningar, som finansierat investeringarna. Måluppfyllelsen bör bedömas över en längre tidsperiod än ett enskilt år. Sett över femårsperioden 2005-2009 finansierar landstinget samtliga investeringar med egna medel. Måttet har jämförts med åren 2004-2008 förbättrats från 142 procent till 153 procent.

%	2005 - 2009
Självfinansieringsgrad av investeringar	153

Soliditet

Den långsiktiga betalningsberedskapen eller den finansiella styrkan, kan bedömas genom att studera soliditeten, det vill säga eget kapital i förhållande till totala tillgångar och dess utveckling över tiden. Soliditeten har minskat med 4 procent och uppgår nu till 39 procent. Den negativa utvecklingen beror på att det egna kapitalet inte ökar i samma omfattning som skulder och avsättningar. Det är framförallt avsättning för pensioner och skuld för avräkning av preliminära skattemedel som ökar. På grund av den försämrade utvecklingen av skatteintäkter har landstinget en skuld till staten på 163 Mkr som ska betalas tillbaka de närmaste åren.

Landstingets långsiktiga balansmål är att under planperioden 2009-2011 uppnå en soliditet på 48 procent.

Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser, dvs. pensionsförmåner inklusive särskild löneskatt som intjänats före 1998 och som redovisats som ansvarsförbindelse, har under de senaste fyra åren stadigt förbättrats. Förbättringen 2009 uppgår till 10 procent.

%	2005	2006	2007	2008	2009
Soliditet exkl. ansvarsförbindelse	45	47	46	43	39
Soliditet inkl. ansvarsförbindelse	-65	-72	-71	-66	-56

Likviditet

Landstingets likvida situation har förbättrats ytterligare under 2009 och uppgick vid årsskiftet till 1 068 Mkr. I jämförelse med föregående år är det en förbättring med 368 Mkr. Orsaken till förbättringen beror framförallt på att i resultatet ingår ökade avsättningar för pensioner och patientförsäkring, som ännu inte påverkat likviditeten, med 144 Mkr. Tillsammans med avskrivningar ger detta ett positivt kassaflöde från den löpande verksamheten på 480 Mkr.

Den låga räntenivån under året har gjort att ränteintäkterna endast uppgår till drygt 5 Mkr att jämföra med föregående års avkastning på 22 Mkr. Den genomsnittliga inlåningsräntan under året har varit 0,7 procent.

Landstingets likviditet kan betraktas ur två perspektiv, ett långt och ett kort. Det korta perspektivet handlar om betalningsberedskap för att kunna betala löner, leverantörer med mera. I det långa perspektivet handlar det om vilken betalningsberedskap landstinget har för att möta åtaganden i framtiden, till exempel pensionsutbetalningar och andra kostnadsposter som i ett längre perspektiv kan innebära ett ökat ekonomiskt tryck.

Förvaltade pensionsmedel

Aldrig tidigare har en så stor börskrasch, som tyngde 2008, följts av en så kraftig uppgång. Den positiva börsutvecklingen bidrog till att marknadsvärdet på landstingets placerade pensionsmedel steg med 23,9 procent.

Marknadsvärdet, som vid årets slut uppgick till 793 Mkr, ökade under året med knappt 153 Mkr. Aktieandelen, som enligt placeringsinstruktionerna inte får överstiga 60 procent, uppgår vid årets slut till 55 procent av den totala portföljen.

Under året har tidigare års nedskrivningar, totalt 62 Mkr, kunnat återföras. Tillsammans med bokförda vinster/förluster och utdelningar har det påverkat landstingets resultat positivt med drygt 84 Mkr.

Pensionsåtagande

Pensionerna redovisas enligt så kallad blandad modell, vilket innebär att åtaganden för pensionsförmåner som intjänats från och med 1998 redovisas i balansräkningen, medan äldre pensionsförmåner intjänade före 1998 hanteras som en ansvarsförbindelse. Landstingets totala pensionsåtagande, inklusive löneskatt, uppgick vid årsskiftet till 4 924,3 Mkr. Ökningen under året var drygt 250 Mkr eller 5,4 procent.

Ökningen avser främst pensionsavsättningen och beror både på värdesäkring av pensionsskulden och på nyintjänad förmånsbestämd ålderspension. Dessutom har drygt 41 Mkr avsatts mot bakgrund av personaldelegationens beslut om omstruktureringskostnader i form av särskilda avtalspensioner. Inför planperioden 2009-2011 har landstinget i arbetet med strategier för effektivisering uttalat en målsättning att under planperioden medge ca 150 avtalspensioner i syfte att underlätta omstruktureringsarbetet. Under 2009 har 70 avtalspensioner beviljats.

Ansvarsförbindelsen ökar då värdesäkringen är större än utbetalningarna.

Mkr	Bokslut 2008	Bokslut 2009
Pensionsavgifter	107,6	112,1
Avsättningar pensioner	813,9	952,1
Ansvarsförbindelse	3 752,4	3 860,1
Totalt pensionsåtagande	4 673,9	4 924,3

Budgetutfall, Mkr

Förvaltning	Avvikelse mot budget		2009 Prognos efter oktober	2008-2009 Nettoökning
	2008	2009		
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen	-93,2	-47,5	-59,0	2,0%
Primärvårdsförvaltningen	-21,9	-1,7	-1,5	-0,9%
Psykiastriförvaltningen	-11,0	5,7	2,0	0,7%
Tandvårdsförvaltningen	-1,5	5,7	6,0	-15,7%
Utbildningsverksamhet	2,6	1,8	2,0	2,4%
IT-förvaltningen	-8,5	-10,6	-9,8	7,1%
Serviceförvaltningen	6,6	0,0	-1,4	15,3%
Centraladministrerad verksamhet	33,9	-6,8	19,9	7,3%
Landstingsrevisionen	0,7	0,3	0,1	17,4%
Summa för förvaltningarna	-92,3	-53,2	-41,7	2,2%
Finansiering: Lt-gem verksamhetskostn	-9,3	105,8	89,4	-52,6%
Summa för verksamhetens netto	-101,6	52,6	47,7	1,5%
Finansiering: Skatt, stbdr o finansnetto	6,3	-49,8	-72,2	3,8%
Totalt för landstinget	-95,3	2,8	-24,5	

Finansiering

Det totala överskottet mot budget uppgår 56 Mkr och är hänförligt till flera olika faktorer. De största posterna under området finansiering är följande;

- Finanskrisens återverkningar på skatteintäkterna medför ett budgetunderskott med 156 Mkr. I SKL:s värsta scenario i början av året låg skatteintäkterna 213 Mkr under budget men en viss återhämtning har skett under årets senare del.
- Generella statsbidrag och utjämning lämnar ett budgetöverskott med 45 Mkr, främst beroende på bidraget för influensavaccin, bidraget för minskad sjukfrånvaro samt ett bättre utfall för statsbidraget för läkemedelsförmånen.
- Återföringen av nedskrivna värdepapper i KLP medför ett budgetöverskott för finansnettot med 62 Mkr.
- Statsbidraget för tillgänglighet ger ett överskott på 26 Mkr.
- Finansiella resurser lämnar budgetöverskott med drygt 70 Mkr.
- Återbetalningen från SKL ger ett överskott på 13 Mkr, medan ränteuppräknings av pensionsskulden blir högre än beräknat och medför ett budgetunderskott på drygt 13 Mkr.

- Avtalsförsäkringar lämnar budgetöverskott med drygt 37 Mkr samtidigt som avsättning till särskilda avtalspensioner ger ett underskott på 41 Mkr.
- Förbättringen jämfört med oktoberprognosen beror på omklassificering av statsbidraget för influensavaccin från specialdestinerat till generellt statsbidrag samt premiesänkning för avtalsförsäkringar.

Förvaltningarnas budgetutfall

Det totala budgetunderskottet för landstingets förvaltningar uppgår till 53 Mkr. Flera förvaltningar redovisar förbättrade resultat jämfört med föregående år och den senaste prognosen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen redovisar ett budgetunderskott på 47,5 Mkr och det är en förbättring i jämförelse med föregående år på ca 46 Mkr. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har under flera år systematiskt arbetat med att stärka den medicinska utvecklingen och kvaliteten i verksamheten. Arbetet har varit framgångsrikt och har bl a resulterat i topplacering på nationell nivå avseende tillgängligheten till vård, medicinska resultat och produktivitet och effektivitet. För att verka för ständiga förbättringar och komma tillrätta med de kvalitetsbrister som finns upprättas handlingsplaner som följs upp kontinuerligt. Exempel på handlingsplaner är allt ifrån tillgänglighet till kostnadsreduceringar. Andra exempel är det processarbete som startat för vårdkedjan stroke, diabetes och hjärtsjukvård.

Det ekonomiska resultatet för verksamheten i förhållande till riket bedöms till den bättre tredjedelen, liksom tidigare år. Förvaltningens systematiska förbättringsarbete har också medfört att nettokostnadsökningen för året uppgår till 2,0 procent.

Primärvårdsförvaltningen redovisar ett budgetunderskott på 1,7 Mkr. I den negativa avvikelserna ingår omställningskostnader/omstruktureringskostnader motsvarande 0,5 Mkr och pandemikostnader motsvarande 2 Mkr. Exklusive dessa kostnader för omställning och pandemi redovisar primärvårdsförvaltningen en extern nettokostnadsutveckling 2009 på 0,01 procent. Det förbättrade ekonomiska läget jämfört med föregående år beror framförallt på minskade läkarbolagskostnader under året, med totalt 11,8 Mkr.

Vidare har externa intäkter, för såväl inom- som utomlänns patientavgifter, bidragit till förbättringen. Vidare märks vissa kostnadsminskningar med anledning av inköps- och utbildningsstoppet.

Psykiatriförvaltningen har under 2009 fortsatt arbetet med att systematiskt och strukturerat förbättra kvalitet och patientsäkerhet. Kraft har också satsats, inte minst inom BUP, på att ytterligare förbättra den höga tillgängligheten till specialistpsykiatri i länet. Det ekonomiska resultatet av årets verksamhet är positivt och ryms väl inom tilldelat budgetutrymme. Vårens uppmaning till återhållsamhet, som grundades på Landstingets ekonomiska förutsättningar i början av året, har gett märkbar effekt på kostnadssidan. Större intäkter av engångskaraktär har också bidragit till det positiva utfallet, liksom positiva nettoeffekter av köpt/såld vård.

Serviceförvaltningen redovisar ett resultat som överensstämmer med budgeten. Jämfört med senaste prognosen har resultatet förbättrats och orsaken är att kostnader för sjukreseenheten har varit lägre än planerat.

IT-förvaltningens omslutning uppgår till 114,1 Mkr jämfört 106,5 Mkr 2008. Personalkostnaderna 2009 ligger i nivå med året innan. Driftskostnaderna har ökat med 20 procent och avser i huvudsak kostnader för Cosmic. Förvaltningen har ett överskridande på 10,6 Mkr. Senaste prognosen aviserade ett resultat på -9,8 Mkr. Utvecklingen i december med problem med migreringen har inte kunnat förutses när senaste prognosen lämnades.

Tandvårdsförvaltningen redovisar ett överskott på 5,6 Mkr vilket är 2,6 Mkr bättre än överskottskravet. Resultatet överensstämmer med den senaste prognosen.

Utbildningsförvaltningen redovisar ett budgetöverskott som i huvudsak härstammar från interkommunala ersättningar, men även från folkhögskolorna som genom allmän återhållsamhet under året redovisar överskott. Jämfört med den senaste prognosen har dock överskottet reducerats med 0,2 Mkr, lika fördelat mellan interkommunala ersättningar och skolornas drift.

Centraladministrerad verksamhet visar underskott på 6,8 Mkr. Under centraladministrerad verksamhet redovisas kostnader för privata vårdgivare, kostnader för vaccin (pandemin), läkemedel samt särskilda anslag och projektmedel. Avvikelsen gentemot föregående prognos beror på förändrad redovisning av statsbidraget för vaccin.

Årsredovisning

Årsredovisningen med analys av det gångna verksamhetsåret lämnas till landstingsstyrelsen i mars. Landstingsfullmäktige fastställer årsredovisningen för Landstinget i Kalmar län den 18 maj.